

MATURIZAREA EMOȚIONALĂ A PREADOLESCENȚILOR ȘI ACCEPTAREA CELORLALȚI

Elena LOSÎI, dr. în psihologie, conf. univ.,
UPS „Ion Creangă” din Chișinău
ORCID ID: 0000-0002-5032-9993

CZU: 159.942-053.2

DOI: 10.46727/c.01-02-12-2023.p123-131

Proiectul de cercetare „Aspecte psihosociale ale securității psihologice și manifestările ei în plan social la copii”, cu cifrul nr. 20.80009.0807.31.

Summary. *Pre-adolescence is a sensitive period for enhancing and increasing the level of emotional maturity. Crucial for emotional development at this age is the learning, recognition, and conscious management of emotions, determination, the understanding of the connections between emotions and reactions, and subsequently skills in understanding and managing emotions and accepting others. This article reflects the results obtained from conducting an experimental study on preadolescents, aiming to identify the level of development of emotional intelligence and emotional maturity, highlighting the connection between the development of emotional intelligence, emotional maturity of preadolescents, and acceptance of others.*

Keywords: *emotional maturity, emotional intelligence, accepting of others, empathy, preadolescents.*

Inteligența emoțională este înțelepciunea cu care ne trăim emoțiile și aceasta determină succesul fiecărui individ în plan personal și profesional. Inteligența emoțională reprezintă puterea de a acționa sub presiune, curajul de a lua decizii și viziunea de a construi viitorul. Studiul inteligenței emoționale este important pentru noi, cei din generația schimbărilor, pentru a putea realiza o integrare bună în societate și a valorifica la maximum resursele fiecăruia.

În urma analizei abordărilor teoretice, putem evidenția faptul că inteligența emoțională este definită diferit [1, 2, 15, 16, 17]. Astfel, J.D. Mayer și P. Salovey consideră că inteligența emoțională este un complex de abilități pentru răspunsurile la diferite evenimente care constituie emoțiile înseși [8]. R. Baron consideră inteligența emoțională ca fiind capacitatea de a percepe emoțiile, de a accesa și de a desemna emoții, astfel încât să ajute gândirea, să înțeleagă emoțiile și semnificațiile acestora și să reglementeze emoțional în moduri care promovează creșterea emoțională și intelectuală [15]. După E. Morin, inteligența emoțională reprezintă un set de îndemânări verbale sau nonverbale care permit unui individ să desemneze, să recunoască, să exprime, să înțeleagă și să evalueze propriile emoții și pe ale celorlalți pentru a-i îndruma la anumite gânduri și acțiuni, pentru a face față eficient cerințelor și presiunilor mediului [18]. D. Goleman, creează o definiție mai detaliată a inteligenței emoționale, menționând că este capacitatea indivizilor de a recunoaște propriile emoții și pe cele ale celorlalți, de a realiza diferența între sentimente și de a le eticheta corect, folosind informații emoționale pentru a ghida gândirea și

comportamentul și a gestiona emoțiile pentru a se adapta diferitor medii sau pentru a atinge obiectivele propuse [5].

Preadolescența este perioada cea mai importantă pentru a putea îmbunătăți și crește nivelul inteligenței emoționale. În perioada preadolescenței, inteligența emoțională își are și ea particularitățile sale. Un aspect important pentru inteligența emoțională la vârsta dată reprezintă învățarea, recunoașterea și gestionarea conștientă a emoțiilor, determinarea, înțelegerea legăturilor dintre emoții și reacții, iar ulterior abilități de înțelegere și gestionare a emoțiilor. Pentru preadolescenți, în această perioadă de vârstă este specific un amalgam de emoții, trăiri, evenimente, care marchează și, în același timp, formează inteligența emoțională a adultului de mai apoi [9, 10, 14].

În articolul de față ne-am propus să studiem manifestarea inteligenței emoționale la preadolescenți, legătura cu nivelul maturizării emoționale și acceptarea celorlalți. Cu acest scop, am realizat un studiu experimental, la care au participat 100 de preadolescenți (50 fete și 50 băieți) din două licee din municipiul Chișinău, preadolescenți din clasele a V-a (50 de participanți) și a IX-a (50 de participanți), cu vârste cuprinse între 11 și 16 ani. Am presupus că există diferențe în ceea ce privește nivelul de inteligență emoțională și componentele acesteia la preadolescenți în funcție de gen; că există o relație între nivelul inteligenței emoționale la preadolescenți, nivelul de maturitate emoțională și gradul de acceptare a celorlalți.

Cu scopul verificării experimentale a ipotezelor lansate, am administrat următoarele teste: *Testul pentru inteligență emoțională după R. Bar-on și D. Goleman (adaptat de M. Roco)* [7, p. 62]. Cele 10 întrebări ale testului pentru identificarea nivelului de dezvoltare a inteligenței emoționale adaptat de M. Roco prezintă o serie de situații în care se poate afla un copil. Se are în vedere, pe de o parte, transpunerea individului în situația respectivă, iar pe de altă parte, alegerea uneia dintre cele 4 variante de răspuns date, care prezintă unele modalități concrete de a reacționa în situațiile imaginate. Preadolescentul alege răspunsul care descrie cel mai bine reacția sa la scenariile descrise. Răspunsul este bazat pe ceea ce ar fi vrut să facă subiectul în realitate, nu așa cum crede că ar trebui să fie acesta. Testul identifică 4 niveluri ale inteligenței emoționale (nivel redus de inteligență emoțională, nivel mediu de inteligență emoțională, nivel ridicat de inteligență emoțională, nivel excepțional de inteligență emoțională); *Scala acceptării celorlalți de William F. Fey* [3, p. 174]. În acest test, elaborat de William F. Fey, sunt prezentate 20 de enunțuri referitoare la sentimentele și atitudinile față de alte persoane. Preadolescenții sunt rugați să se pronunțe cât sunt de adevărate afirmațiile în ceea ce îi privește pe ei personal; *Scala de maturitate emoțională J. Friedman* [7, p. 68]. Scala de maturitate emoțională Friedman reprezintă un test prin care se măsoară gradul de maturitate emoțională. Testul cuprinde 25 de întrebări la care se răspunde cu *Da* sau *Nu* și fiecare răspuns are asociat un anumit număr de puncte.

Pentru studierea inteligenței emoționale la preadolescenți am utilizat *Testul pentru examinarea inteligenței emoționale după R. Bar-on și D. Goleman*. Rezultatele obținute sunt prezentate în figura ce urmează.

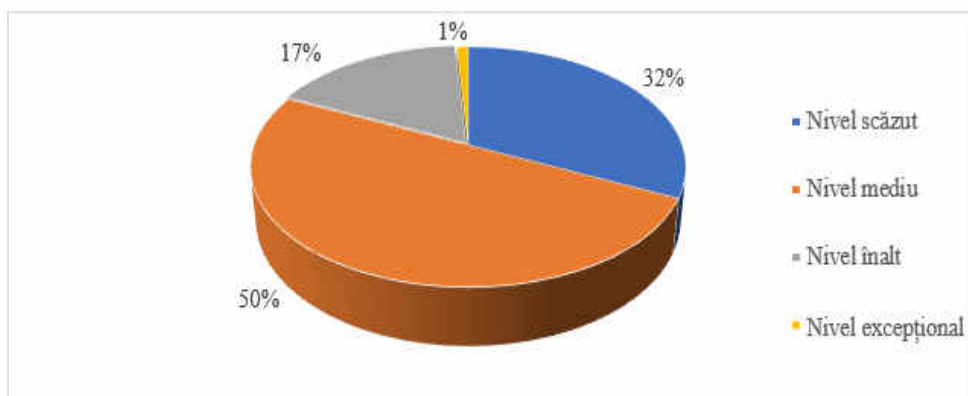

Figura 1. Distribuția rezultatelor privind nivelul inteligenței emoționale la preadolescenți

Din datele menționate în *Figura 1*, constatăm că 32% (32) dintre preadolescenți manifestă un nivel scăzut al inteligenței emoționale, ei pot manifesta semne rare ale empatiei, grijă, înțelegere, bunăvoință, recunosc emoțiile celorlalți mult mai greu și au un grad mai scăzut al maturității emoționale. Jumătate din preadolescenții chestionați, 50% (50), au un nivel mediu al inteligenței emoționale, ei evită cât mai des posibil conflictele și poartă negocieri pentru a găsi soluția optimă. Nivelul înalt se manifestă la circa 17% (17) dintre preadolescenți, aceștia au o fire deschisă, sunt sociabili și descurcăreți. Doar 1% (1) din preadolescenți a obținut un nivel excepțional al inteligenței emoționale, ceea ce presupune că este înțelegător și iartă, este atent la emoții, dispoziție și manifestă grijă în relațiile interpersonale, ușor inițiază discuții și caută mereu să fie acceptat și să accepte alte persoane în viața lui.

Următorul pas în demersul experimental a fost analiza inteligenței emoționale în funcție de genul și vârsta preadolescenților. Rezultatele obținute sunt ilustrate grafic în *Figurile 2 și 3*.

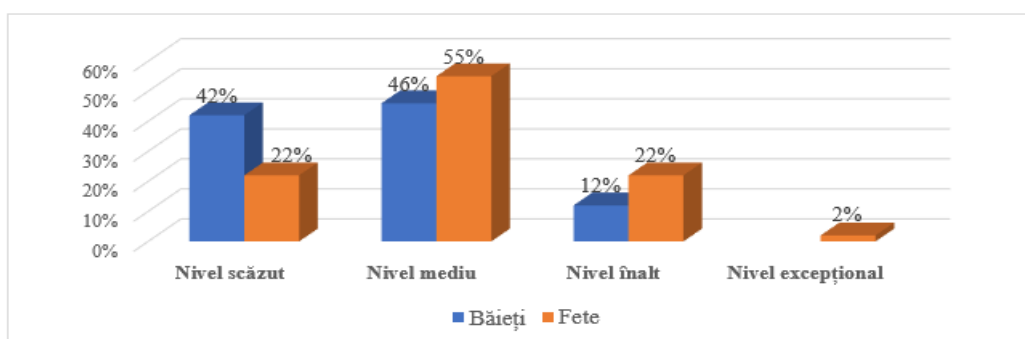

Figura 2. Frecvențele pe niveluri a scorurilor inteligenței emoționale în funcție de gen

Datele prezentate în *Figura 2* ne permite să constatăm că un nivel scăzut al inteligenței emoționale dețin mai mult băieții 42% (21), iar 22% (11) dintre fete au un nivel scăzut. Majoritatea preadolescenților cercetați au un nivel mediu al inteligenței

emoționale, 55% (27) fete și 46% (23) băieți. 22% (11) dintre fete au înregistrat un nivel înalt al inteligenței emoționale, spre deosebire de băieți, dintre care doar 12% (6) au un nivel înalt al inteligenței emoționale. Din numărul total de fete (50) 2% (1), au un nivel excepțional al inteligenței emoționale, ceea ce nu a fost înregistrat la niciunul dintre băieții chestionați.

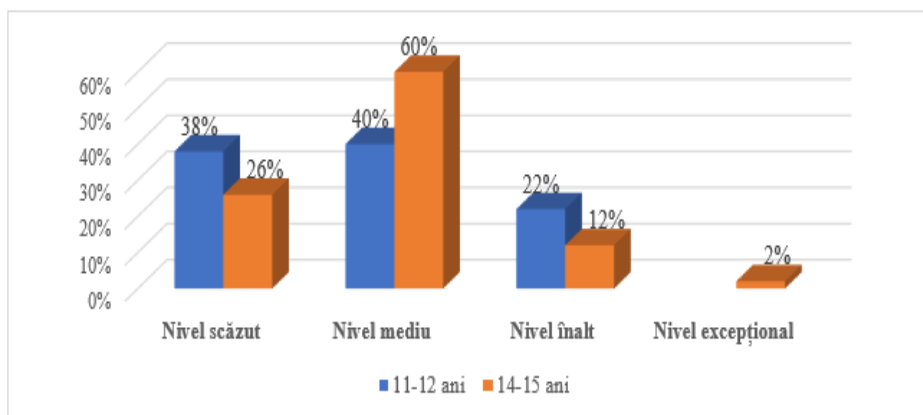

Figura 3. Dinamica scorurilor la nivelul inteligenței emoționale în funcție de vârstă

Analizând datele prezentate în *Figura 3*, putem remarca că dintre preadolescenții cu vârstă cuprinsă între 11-12 ani, din numărul total de preadolescenți (50), 38% (19) dețin un nivel scăzut al inteligenței emoționale, 40% (20) au un nivel mediu al inteligenței emoționale, iar 22 % (11) dintre aceștia au înregistrat un nivel înalt al inteligenței emoționale. Preadolescenții cu vârstă cuprinsă între 14-15 ani, în raport de 26% (13), au un nivel scăzut al inteligenței emoționale, 60% (30) – nivel mediu, 12% (6) – nivel înalt, iar 2% (1) – nivel excepțional al inteligenței emoționale.

Pentru studierea inteligenței emoționale la preadolescenți, ne-a interesat să relevăm legătura acestora cu dimensiunea acceptării celorlalți. În acest sens, am aplicat testul *Scala acceptării celorlalți de William F. Fey*. Rezultatele obținute sunt prezentate în figurile ce urmează.

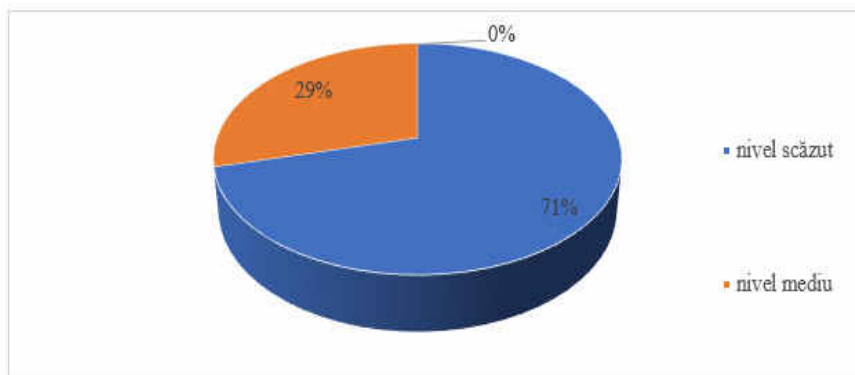

Figura 4. Distribuția rezultatelor privind nivelul acceptării celorlalți la preadolescenți

Conform rezultatelor obținute și ilustrate în diagrama 4, putem observa că mai mult de jumătate dintre preadolescenți 71% (71) manifestă un nivel scăzut de acceptare a celorlalți. Această intoleranță față de ceilalți este exprimată mai mult de către persoanele care au pierdut încrederea în oameni sau nu îi acceptă pe ceilalți. 29 % (29) dintre preadolescenții chestionați manifestă un nivel mediu de acceptare a celorlalți, acest amestec de respingere și acceptare a celorlalți este caracteristică persoanelor care sunt precaute în stabilirea legăturilor cu ceilalți, dar totuși au dorința de a interacționa cu oamenii din jur. Din datele prezentate mai sus, observăm că niciun preadolescent nu manifestă un nivel înalt de acceptare a celorlalți.

Tabelul 1. Corelația dintre inteligența emoțională (D. Goleman) și acceptarea celorlalți (testul Kendall's Tau)

Variabilele	Coeficient de corelație	Pragul de semnificație
Inteligența emoțională, D. Goleman / Acceptarea celorlalți	$r = 0,394$	$p \leq 0,01$

Prin analiza *Tabelului 1*, identificăm corelația pozitivă și semnificativă statistic între nivelurile celor două variabile, între inteligența emoțională (D. Goleman) și acceptarea celorlalți ($r = 0,394$, $p \leq 0,01$). Așadar, preadolescenții cu un nivel înalt al inteligenței emoționale au și un grad înalt al acceptării celorlalți.

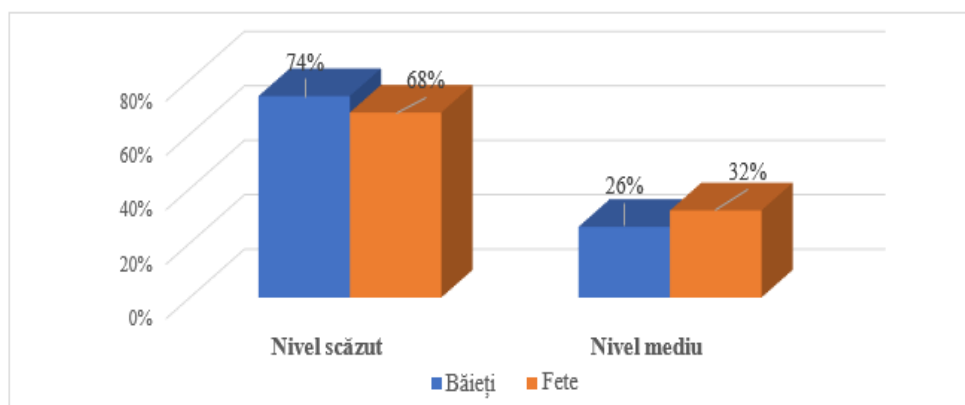

Figura 5. Frecvențele scorurilor la nivelul acceptării celorlalți în funcție de gen

Prin analiza rezultatelor ilustrate în *Figura 5*, putem concluziona că cei mai mulți subiecți cu un nivel scăzut al acceptării celorlalți sunt băieții 74% (37), iar fetele au, la fel, un nivel destul de scăzut al acceptării celorlalți 68% (34). Un nivel mediu al acceptării celorlalți este prezent în grupul fetelor 32% (16) și 26% (13) în grupul băieților. Un grad înalt de acceptare a celorlalți nu a fost identificat nici în grupul fetelor, nici în cel al băieților.

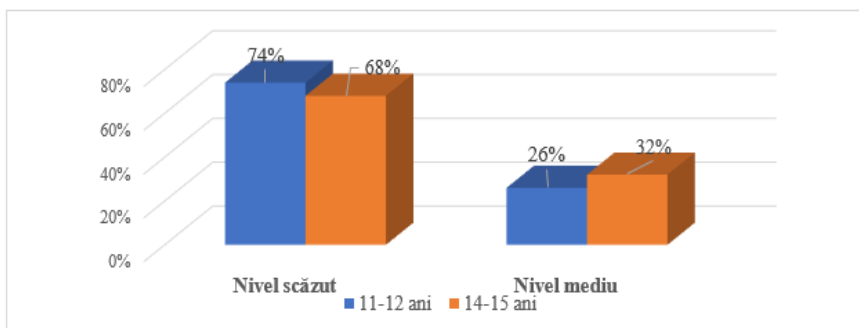

Figura 6. Rezultatele scorurilor la nivelul acceptării celorlalți în funcție de vârstă

Datele prezentate în *Figura 6* ne permit să remarcăm că frecvențele pe niveluri la preadolescenții cu vârsta cuprinsă între 11-12 ani s-au repartizat în felul următor: 74% (37) au un nivel scăzut și 26% (13) se manifestă printr-un nivel mediu al acceptării celorlalți. Pentru preadolescenții de vârsta 14-15 ani, putem constata următoarea distribuție a rezultatelor: 68% (34) din preadolescenți prezintă un nivel scăzut, iar 32% (16) din subiecți se caracterizează printr-un nivel mediu al acceptării celorlalți.

Am presupus că există o relație între nivelul inteligenței emoționale la preadolescenți și nivelul de maturitate emoțională. Pentru studierea nivelului de maturitate emoțională la preadolescenți, am aplicat testul *Scala de maturitate emoțională J. Friedman*. Rezultatele obținute sunt prezentate în figurile ce urmează.

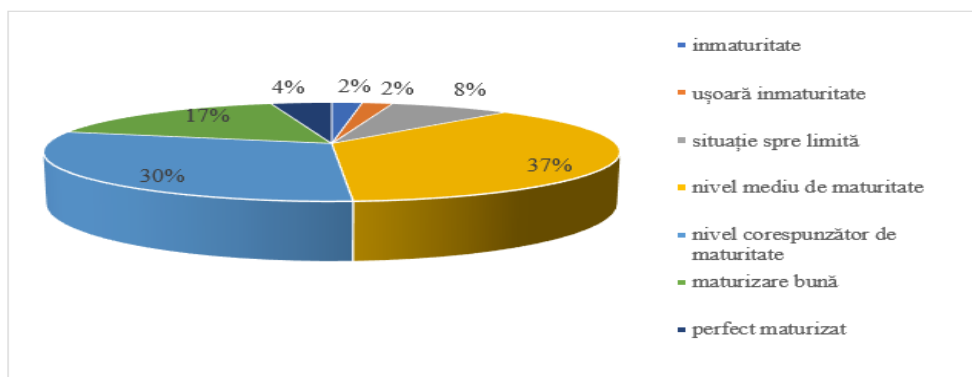

Figura 7. Frecvențele pe niveluri a maturizării emoționale după J. Friedman

Conform rezultatelor prezentate în *Figura 7*, putem menționa că 2% (2) dintre preadolescenții chestionați au un grad de imaturitate bine accentuat, la fel 2% (2) dintre preadolescenți dețin o ușoară imaturitate emoțională. La 8% (8) dintre subiecți persistă situația spre limită a nivelului maturității emoționale, iar cei mai mulți preadolescenți, 37% (37), manifestă un nivel mediu de maturitate emoțională. Un nivel corespunzător de maturitate se manifestă la 30% (30) dintre preadolescenții chestionați, 17% (17) au un nivel de maturizare bună și doar 4% (4)

dintre preadolescenți dețin un nivel perfect de maturizare emoțională.

Tabelul 2. Corelația dintre inteligența emoțională (D. Goleman) și maturitatea emoțională (testul Kendall's Tau)

Variabilele	Coefficient de corelație	Pragul de semnificație
Inteligența emoțională, D. Goleman / Maturitatea emoțională	$r = 0,404$	$p \leq 0,01$

Pentru determinarea relației dintre inteligența emoțională (D. Goleman) și maturitatea emoțională, am utilizat coeficientul de corelație Kendall's Tau. În urma aplicării testului, se identifică o corelație pozitivă și semnificativă statistic între nivelurile celor două variabile: $r = 0,404$, $p \leq 0,01$. Astfel, odată cu creșterea valorilor la inteligența emoțională, cresc și valorile la maturitatea emoțională.

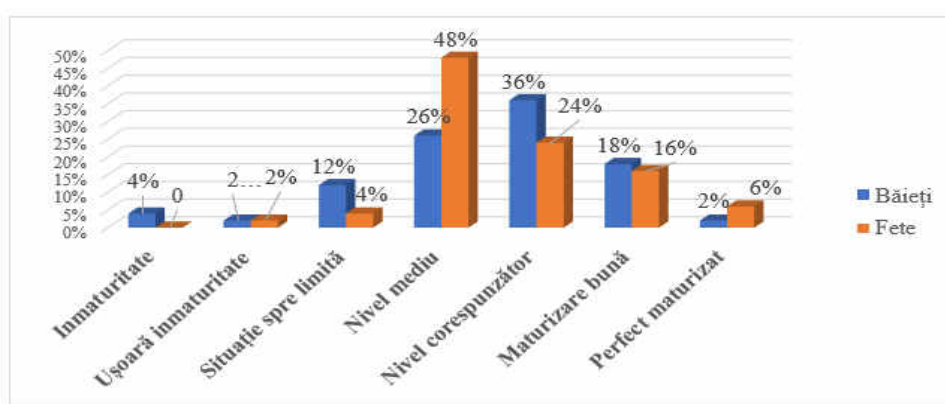

Figura 8. Frecvențele pe niveluri a maturizării emoționale în funcție de gen

Analizând datele prezentate în *Figura 8*, putem deduce faptul că majoritatea băieților au un nivel corespunzător al maturizării emoționale, 36% (18), iar majoritatea fetelor au un nivel mediu al maturizării emoționale, 48% (24). În același timp, se înregistrează și o imaturitate în rândul băieților, 4% (2), o ușoară imaturitate se înregistrează atât la băieți, cât și la fete, 2% (1). Situația spre limită este specifică pentru 12% (6) băieți și pentru 4% (2) fete. 26% (13) dintre băieți au un nivel mediu al maturizării emoționale, iar 24% (12) dintre fete au un nivel corespunzător al maturizării emoționale. O maturizare bună se înregistrează la 18% (9) din băieți și 16% (8) dintre fete. 6% (3) fete și 2% (1) băieți sunt perfect maturizați, ceea ce înseamnă că au o gândire rațională, sunt focalizați pe aspectele de care sunt interesați și acceptă realitatea oamenilor și a lucrurilor din jurul lor.

În urma prelucrării statistice a rezultatelor obținute cu ajutorul testului *U Mann-Whitney*, am obținut diferențe statistice semnificative între rezultatele fetelor și cele ale băieților, ($U=930$, $p \leq 0,05$), deci cu rezultate mai înalte la fete. Așadar, putem afirma că fetele se maturizează mai repede decât băieții, ceea ce este caracteristic vârstei preadolescenților.

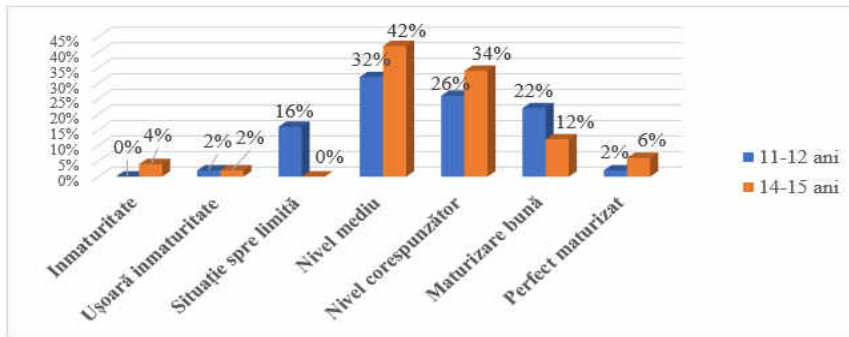

Figura 9. Frecvențele pe niveluri ale maturizării emoționale în funcție de vârstă

Datele prezentate în *Figura 9* ne permit să remarcăm că frecvențele pe niveluri la preadolescenții cu vârsta cuprinsă între 11-12 ani s-au repartizat în felul următor: 2% (1) au un nivel de ușoară imaturitate, 16% (8) situație spre limită, 32% (16) au un nivel mediu, 26% (13) nivel corespunzător, 22% (11) au un nivel de maturizare bună, iar 2% (1) au nivelul perfect de maturizare emoțională. Pentru preadolescenții cu vârsta 14-15 ani putem constata următoarea distribuție a datelor: 4% (2) au un nivel de imaturitate emoțională, 2% (1) o ușoară imaturitate, 42% (21) dețin un nivel mediu al maturizării emoționale, 34% (17) nivel corespunzător al maturizării, 12% (6) au un nivel de maturizare bună, iar 6% (3) sunt perfect maturizați emoțional.

În urma prelucrării statistice a rezultatelor obținute cu ajutorul testului *U Mann-Whitney*, am obținut diferențe statistice semnificative între preadolescenții de 11-12 ani și preadolescenții de 14-15 ani, unde ($U=931$, $p \leq 0,05$), cu rezultate mai înalte pentru preadolescenții de 14-15 ani. Deci, putem afirma că preadolescenții de 14-15 ani sunt mai maturizați emoțional decât cei de 11-12 ani, ceea ce este o caracteristică a vârstei preadolescenților.

În concluzie, studiul teoretic-experimental al manifestării inteligenței emoționale la preadolescenți ne-a permis să constatăm că manifestarea inteligenței emoționale evoluează la preadolescenți pe parcursul vârstei. Astfel, constatăm că nivelul inteligenței emoționale este mai accentuat la preadolescenții cu vârsta cuprinsă între 14-15 ani. Rezultatele experimentale obținute și prelucrarea lor statistică ne permit să constatăm că între inteligența emoțională, acceptarea celorlalți și maturitatea emoțională există mai multe corelații statistice semnificative, ce evidențiază o legătură de interdependență între nivelul inteligenței emoționale la preadolescenți, nivelul de maturitate emoțională și gradul de acceptare a celorlalți. Astfel, preadolescenții cu un nivel ridicat al inteligenței emoționale dau dovadă de abilități de recunoaștere a emoțiilor altora, de acceptare a celorlalți, de percepție a gândurilor și sentimentelor celor din jur, cât și a unui nivel ridicat al maturizării emoționale.

Bibliografie:

1. BREDBERRY T., GREAVES J. Inteligența emoțională – tot ce trebuie să știi pentru a-ți folosi eficient IQ-ul. București: Amaltea, 2008. ISBN 978-973-162-028-2.
2. COPE, A., BRADLEY, A. Scurt ghid de inteligență emoțională. București: Litera, 2019. ISBN 978-606-33-2942-5.

3. CHELCEA, A. Psihoteste. București: Trei, 2002. ISBN 973-96236-2-x.
4. GARDNER, H. Multiple inteligențe. Noi orizonturi pentru teorie și practică. București: Sigma, 2007. ISBN 978-606-727-063-1.
5. GOLEMAN, D. Inteligența emoțională. București: Curtea Veche, 2018. ISBN 978-606-440-072-7.
6. LAWRENCE, E.S. Inteligența emoțională a copiilor. Iași: Polirom, 2016. ISBN 978-973-46-6119-0.
7. LOSÎI, E., RACU, Activitatea psihologului cu copiii și adulții. Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2018. ISBN 978-9975-46-381-2.
8. MAYER, J.D., SALOVEY, P. Teoria inteligenței emoționale. București: All, 1990. ISBN 978-1887943727.
9. PIERRE, G. Psihologia adolescentului de la 11 la 15 ani: transformări, conflicte și descoperiri ale adolescenței. București: Meteor Publishing, 2017. ISBN 978-606-910-051-6.
10. RACU, I., PÎSLARI, S. Dezvoltarea empatiei la vârsta preadolescentă. Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2020. ISBN 978-9975-46-439-0.
11. ROCO, M. Creativitate și inteligență emoțională, București: Polirom, 2001. ISBN 973-683-654-1.
12. SEGAL, J. Dezvoltarea inteligenței emoționale. București: Teora, 1999. ISBN 973-20-0228-1.
13. STEIN, S.J., BOOK, H.E. Forța inteligenței emoționale. Inteligența emoțională și succesul vostru. București: Alfa, 2003. ISBN 973-8457-21-1.
14. VERZA, E., VERZA, R. Psihologia vârstelor, București: ProHumanitate, 2003. ISBN 973-99734-4-2.
15. BAR-ON, R. The Emotional Quotient Inventory. Multi-Health Sist. Toronto: ISP, 1997. DOI: 10.5772/38875.
16. CIARROCHI, J., MAYER, J.D. Applying emotional intelligence. A practitioner's guide. New York: Psychology Press, 2007. ISBN 978-131-578-293-5.
17. WAYNE, L.P. A Study of Emotion: Developing Emotional Intelligence; Self-Integration; Relating to Fear, Pain and Desire, Publisher: Union for Experimenting Colleges and Universities, 1985.
18. АНДРЕЕВА И.Н. Эмоциональный интеллект: исследование феномена. Москва: Вопросы психологии, 2006, № 3, с. 78-86. ISBN 978-985-531-260-5.